

Pelastussuunnittelu

► Kortissa esitellään pelastussuunnittelua sekä kuvataan pelastuslain pk-yrityksiltä edellyttämän pelastussuunnitelman sisällysluettelo.

Turvallisuussuunnittelu

Pelastuslaissa määrätään ”rakennuksen omistaja ja haltija, teollisuus- ja liiketoiminnan harjoittaja, virasto, laitos ja muu yhteisö on asianomaisessa kohteessa ja muussa toiminnassaan **velvollinen ehkäisemään** vaaratilanteiden syntymistä, varautumaan henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa ja varautumaan sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät”.

Tällaisesta omatoimisesta varautumisesta on laadittava pelastussuunnitelma.

Kuka tekee pelastussuunnitelman?

Pelastussuunnitelma tulee laatia:

- Vähintään 5 asuinhuoneiston rakennusryhmissä
- Tiloihin, joissa ihmisten kyky havaita vaaratilanne tai mahdollisuudet toimia vaaratilanteen edellyttämällä tavalla ovat heikentyneet (mm. sairaalat, vanhainkodit, hoitolaitokset, rangaistuslaitokset).
- Yli 10 paikan majoitustiloihin
- Yli 500 m² kokoisissa kokoontumis- ja liiketiloissa sekä yli 50 asiakaspaikan ravintoloissa ja yli 25 hoitopaikan päiväkotihuoneistoissa
- Suurehkoissa tuotanto-, varasto- ja maataloustuotantotiloissa
- Tiloissa, joissa palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käsittely, valmistus tai varastointi voi aiheuttaa vaaraa ihmisten terveydelle, omaisuudelle tai ympäristölle
- Tiloissa, jotka on varustettu säädöksessä tai viranomaisten päätöksessä vaaditulla automaattisella sammuksilaitteistolla tai paloilmotimella.
- Järjestetyissä tapahtumissa, jossa henkilö- ja paloturvallisuudelle tai ympäristölle aiheutuva vaara voi olla vakava tapahtumaan osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun syyn vuoksi.

Pelastussuunnitelma edellytetään myös

- Yrityksiltä, joissa työntekijöiden ja samanaikaisesti muiden **paikalla olevien henkilöiden** (esimerkiksi asiakkaat) **määrä on vähintään 30**.
- Jos liikerakennuksessa toimii useita erillisiä yrityksiä, on suunnitelma laadittava **rakennusta varten yhteisesti tarvittavista järjestelyistä**, vaikka missään yksittäisessä yrityksessä 30 henkilön vähimmäisvaatimus ei täytyisikään. Aloittevelvollisuus on tällöin **rakennuksen omistajalla tai haltijalla**. Velvollisuus voidaan esimerkiksi vuokrasopimuksella siirtää jollekin vuokralaiselle.

Pelastussuunnitelman minimivaatimukset

Pelastusasetuksen mukaan pelastussuunnitelmasta on selvittävä:

- Ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden vaikutukset
- Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi, poistumis- ja suojautumismahdollisuudet, sekä sammutus ja pelastustehtävien järjestelyt
- Turvallisuushenkilöstön varaaminen ja kouluttaminen
- Muun henkilöstön tai asukkaiden perehdyttäminen suunnitelmaan
- Tarvittava suojelumateriaali sen mukaan kuin ennakoitujen vaaratilanteiden perusteella on tarpeen
- Ohjeet ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten.
- Miten suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan asianomaisten tietoon
- Miten rakennuksessa tai tilassa olevien heikentynyt toimintakyky otetaan huomioon varautumisessa
- Kohteen tavanomaisesta käytöstä poikkeava käyttö

Pelastussuunnitelman sisältö

Pelastussuunnitelman tarkoituksena on **avustaa yrityksen vastuuhenkilöitä ja henkilöstöä**

- Normaaliolojen onnettomuuksien, tulipalojen ja muiden vahinkojen **ennaltaehkäisyssä** sekä onnettomuustilanteiden sattuessa henkilö-, omaisuus- ja ympäristövahinkojen **rajoittamisessa** mahdollisimman vähäisiksi
- Turvaamaan yrityksen **toiminnan jatkuvuus** myös poikkeusoloissa.

Yleispätevää mallia Pelastussuunnitelmalle ei ole, vaan jokainen yritys tekee **oman toiminnan ja toimintaympäristön luonteen** mukaisen suunnitelman. **Minimivaatimuksena** voidaan pitää, että suunnitelma vastaa pelastusasetuksen sisältövaatimuksia.

Toisaalta ei ole lainsäädännöllisiä esteitä sille, että eri viranomaisten pk-yritykseltä edellyttämä yrityksen turvallisuussuunnittelu kootaan yhteen suunnitelmaan. Tällä tavoin voidaan välttää turhaa päällekkäisyyttä dokumentoinnissa ja toiminnassa. Kääntöpuolella olevaa pelastussuunnitelman sisällysluettelomallia voidaan käyttää soveltuvin osin apuna kaikissa yrityksissä.

Uudisrakentamisessa pelastussuunnitelma on sisällytettävä jo suunnitteluvaiheessa osaksi paloteknistä erityissuunnittelua.

Pelastussuunnitelman sisältömalli

1. Pelastussuunnitelman perusteet

- 1.1. Suunnitelman tarkoitus
- 1.2. Laki- ja asetusperusteet
- 1.3. Kohteen yleistiedot
- 1.4. Suojeltava henkilöstö
- 1.5. Liitynnät pelastustoimeen

2. Vaaratilanteet ja niiden vaikutukset

- 2.1. Vaaratilanteiden arviointimenettely
- 2.2. Vaaratilanteiden ja niiden vaikutusten arviointi
- 2.3. Vaaraa tuottavat aineet

3. Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi

- 3.1. Paloturvallisuus
  - 3.1.1. Tulitöiden paloturvallisuus
  - 3.1.2. Tuhopolttujen torjunta
  - 3.1.3. Oma palotarkastus
  - 3.1.4. Jälkivahinkojen torjunta
- 3.2. Vaaralliset aineet
- 3.3. Työsuojelu ja ensiapuvalmius
- 3.4. Ilkivallan ja rikosten ehkäisy
- 3.5. Tietoturvallisuus
- 3.6. Varautuminen vaaratilanteisiin kiinteistönhuollossa

4. Poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt

- 4.1. Rakennuksesta poistuminen ja kokoontumispaikat
- 4.2. Sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt
- 4.3. Väestönsuojat
  - 4.3.1 Väestönsuojat ja suojien käyttösuunnitelmat

5. Turvallisuudesta vastaavat henkilöt ja turvallisuuskoulutus

- 5.1. Turvallisuushenkilöt
- 5.2. Turvallisuuskoulutus
  - 5.2.1 Turvallisuushenkilöstön koulutustilanne

6. Turvallisuusmateriaali

7. Ohjeet erilaisia onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten

- 7.1. Yleiset toimintaohjeet onnettomuuksien varalta
  - 7.1.1. Sisäiset hälytysjärjestelyt
  - 7.1.2. Rakennuksesta poistuminen
  - 7.1.3. Hätäilmoituksen teko
  - 7.1.4. Vahingosta toipuminen
- 7.2. Onnettomuuskohtaiset toimintaohjeet
  - 7.2.1. Toimintaohje tulipalon sattuessa
  - 7.2.2. Toimintaohje tapaturman tai sairaskohtauksen sattuessa
  - 7.2.3. Toimintaohje uhkaavan henkilön kohtaamistilanteessa
  - 7.2.4. Toimintaohje pommiuhkaustilanteessa
  - 7.2.5. Toimintaohje varkaus tai ryöstötapauksessa
  - 7.2.6. Toimintaohje sähkökatkon sattuessa
  - 7.2.7. Toimintaohje kaasuvaarassa
  - 7.2.8. Toimintaohje säteilyvaarassa
  - 7.2.9. Toimintaohje väestönsuojaan suojauduttaessa

Lähde: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön opas "Pelastussuunnitelman laadinta", SPEKin mallipohja.

Lisätietoja

- Pelastuslaitokset
- Sisäasiainministeriön pelastusosasto
- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK)
- Pelastusalan liitot
- Turvatekniikan keskus (Tukes)
- Vakuutusyhtiöt
- Pelastuslaki
- Asetus pelastustoimesta

Laatijat: Marinka Lanne, VTT, Jukka Hietaniemi, VTT, Seppo Männikkö, Tampereen aluepelastuslaitos, Veli Matti Ojala, SVK, Marko Suominen, Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos, Seppo Pekurinen, SVK, Matti Orrainen, SPEK. Copyright © 2005 VTT. Työvälinesarjan Paloriskien osuuden ovat pääosin rahoittaneet Palosuojelurahasto ja SVK. 9.5.2005. Tiedosto: pal-tietokortti-pelastussuun.doc